

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

“Η δικαστική διερμηνεία στην Ελλάδα: προβλήματα και
προκλήσεις στο πεδίο”

Όλγα Γκονοπούλου Ξ2019042

Μέλη επιτροπής εποπτείας:

Αναστάσιος Ιωαννίδης

Στέφανος Βλαχόπουλος

“Η δικαστική διερμηνεία στην Ελλάδα: προβλήματα και
προκλήσεις στο πεδίο”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
1. Θεωρία της δικαστικής διερμηνείας	3
1.1. Διορισμός του δικαστικού διερμηνέα	4
1.2. Ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα	5
1.3. Νομικές γνώσεις και νομική ορολογία	6
1.4. Δυνατότητα για εξ αποστάσεως διερμηνεία	6
1.5. Συνθήκες εργασίας	6
1.6. Ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα	7
1.7. Πολιτισμικές διαφορές	7
2. Πράξη : συνέντευξη με μια δικαστική διερμηνέα	8
2.1. Διορισμός του δικαστικού διερμηνέα	9
2.2. Ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα	9
2.3. Νομικές γνώσεις και νομική ορολογία	10
2.4. Δυνατότητα για εξ αποστάσεως διερμηνεία	11
2.5. Συνθήκες εργασίας	11
2.6. Ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα	12
2.7. Πολιτισμικές διαφορές	12
3. Συμπεράσματα	14
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	17
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	18

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία είναι αφιερωμένη στην δικαστική διερμηνεία, επιθυμεί να αναδείξει τα προβλήματα και τις προκλήσεις που συναντώνται σε αυτό το πεδίο και χωρίζεται σε τρία κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναλύει την θεωρία της δικαστικής διερμηνείας. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται το αν εφαρμόζεται το θεωρητικό πλαίσιο στην πράξη. Προκειμένου να διευκρινιστούν οι πραγματικές συνθήκες εργασίας ενός δικαστικού διερμηνέα διεξήχθη μια έρευνα με την μορφή συνέντευξης, στην οποία η συνεντευξιαζόμενη μιλά για το τι ισχύει στην πράξη. Συγκεκριμένα, ενώ η συνεντευξιαζόμενη συντάσσεται με τους κανόνες της θεωρίας της δικαστικής διερμηνείας, παρουσιάζει μια εντελώς διαφορετική πραγματικότητα. Από την συνέντευξη γίνεται κατανοητό το γεγονός, ότι το πρακτικό κομμάτι της δικαστικής διερμηνείας αποκλίνει κατά πολύ από το θεωρητικό του πλαίσιο. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στα συμπεράσματα που απορρέουν μετά τις δηλώσεις της συνεντευξιαζόμενης. Σε αυτό το σημείο επιβεβαιώνεται η αντίφαση μεταξύ θεωρίας και πράξης γεγονός που οδηγεί σε μια πληθώρα προβλημάτων που ταλανίζουν τον τομέα της δικαστικής διερμηνείας. Το κεφάλαιο αυτό εμβαθύνει περισσότερο στα προβλήματα και στις προκλήσεις που υπάρχουν σε αυτόν τον επαγγελματικό κλάδο, τις ονοματίζει και εξηγεί τους λόγους που δημιουργούν ταραχή στο πεδίο της δικαστικής διερμηνείας.

Λέξεις κλειδιά: θεωρία, πράξη, προβλήματα, προκλήσεις, δικαστική διερμηνεία, δικαστικός διερμηνέας, επαγγελματίας διερμηνέας, ερασιτέχνης διερμηνέας, άριστη γνώση γλωσσών, κατάρτιση, εκπαίδευση, δεοντολογία, ουδετερότητα, αμεροληψία, αμοιβή, ανάγκη, διερμηνεία σπάνιων γλωσσών, ελληνική πραγματικότητα, Ελληνικό Δημόσιο.

1. Θεωρία της δικαστικής διερμηνείας

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία μιλά για τα προβλήματα και τις προκλήσεις που συναντώνται στο πεδίο της δικαστικής διερμηνείας και αναφέρεται στην ελληνική πραγματικότητα. Το πρώτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην θεωρία της δικαστικής διερμηνείας και ξεκινά με την ανάλυση του όρου νομική διερμηνεία.

Αρχικά, η νομική διερμηνεία παρέχεται σε περιβάλλοντα που σχετίζονται γενικά με την εφαρμογή του νόμου. Ο όρος ταυτίζεται συχνά με τη δικαστική διερμηνεία, η οποία χρησιμοποιείται έναντι αυτής ως πιο γνωστός και προβεβλημένος κλάδος. Ωστόσο, μια τέτοια εξίσωση είναι λανθασμένη και θα πρέπει να θεωρήσουμε τη νομική διερμηνεία ως έναν γενικότερο όρο, στην ομπρέλα του οποίου υπάγονται τόσο δικαστηριακά όσο και εξωδικαστηριακά περιβάλλοντα. Σε αυτά ανήκουν, παραδείγματος χάρη, οι καταθέσεις στο αστυνομικό τμήμα, οι δομές και οι υπηρεσίες οι οποίες αφορούν τους πρόσφυγες, οι διαδικασίες χορήγησης ασύλου, οι συναντήσεις μεταξύ συνηγόρου και πελάτη στο δικηγορικό γραφείο, σε μια δημόσια υπηρεσία ή στις φυλακές, οι διοικητικές ακροάσεις που αφορούν θέματα κοινωνικής ασφάλισης, εργατικής αποζημίωσης, ανεργίας και αναπηρίας, μετανάστευσης και πολιτογράφησης, οι αντιδικίες μεταξύ εκμισθωτών και μισθωτών, ζητήματα οικογενειακού δικαίου, οι ακροάσεις στο σώμα των ενόρκων και, φυσικά, το δικαστήριο (βλ. Benmaman 1997: 181 όπως αναφέρεται στο Ιωαννίδης 2022: 45).

Οπότε εύλογα γίνεται σαφές, ότι τα καθήκοντα του δικαστικού διερμηνέα δεν περιορίζονται μόνο εντός του δικαστηρίου αλλά απαιτούνται σε όλα τα περιβάλλοντα που σχετίζονται γενικά με την εφαρμογή του νόμου.

Από αυτό το σημείο και έπειτα, το πρώτο κεφάλαιο της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας χωρίζεται σε υποενότητες και εμβαθύνει περισσότερο στην θεωρία της δικαστικής διερμηνείας. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει αναφορά 1) στον τρόπο διορισμού του δικαστικού διερμηνέα, 2) στον ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίζει και θα απαντηθεί και το ερώτημα 3) αν ο διερμηνέας που εκτελεί τα καθήκοντά του στον νομικό τομέα, θα πρέπει να κατέχει νομικές γνώσεις και να γνωρίζει την νομική ορολογία για την καλύτερη απόδοση της διερμηνείας του. Στο ίδιο κεφάλαιο, θα εξεταστεί το ενδεχόμενο 4) της δυνατότητας για εξ αποστάσεως διερμηνεία, θα γίνει αναφορά στις 5) συνθήκες εργασίας δηλαδή στο ωράριο του δικαστικού διερμηνέα όπως επίσης και στην αμοιβή του καθώς και στην ενημέρωσή του για τα στοιχεία της

υπόθεσης. Ακόμη, θα γίνει αναφορά στην διαδικασία που προβλέπεται όταν υπάρχει 6) ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα και τέλος θα εξεταστεί το αν οι διερμηνείς ενημερώνουν τις αρχές για της 5) πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του ελληνικού πολιτισμού και της νοοτροπίας των κατηγορουμένων ή γενικότερα των ανθρώπων που επικαλούνται τον νόμο.

1.1.Διορισμός του δικαστικού διερμηνέα

Σύμφωνα με το άρθρο 233, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (στο εξής ΚΠΔ), νόμος 4620/2019- Διορισμός Διερμηνέα, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας, όταν πρόκειται να εξετασθεί ύποπτος, κατηγορούμενος, ή μάρτυρας ο οποίος δεν ομιλεί ή δεν κατανοεί επαρκώς την ελληνική γλώσσα, του παρέχεται χωρίς καθυστέρηση διερμηνεία. Εφόσον τούτο είναι αναγκαίο, διατίθεται διερμηνεία για την επικοινωνία μεταξύ των κατηγορουμένων και των συνηγόρων τους σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας.Επιπλέον, ο διορισμός του διερμηνέα γίνεται από πίνακα που καταρτίζεται από το συμβούλιο πλημμελειοδικών, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα του μέσα στο τρίτο δεκαήμερο του μηνός Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου από πρόσωπα που διαμένουν ή εργάζονται στην έδρα του και κατά προτίμηση από δημοσίους υπαλλήλους. Ο πίνακας αυτός λέγεται αλλιώς και Κατάλογος Δικαστικών Διερμηνέων.Ο κατάλογος υποβάλλεται στον εισαγγελέα εφετών, που έως το τέλος του Οκτωβρίου έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το συμβούλιο εφετών την μεταρρύθμισή του. Το συμβούλιο των εφετών αποφαινεται σχετικά έως το τέλος Νοεμβρίου. Ο πίνακας, αφού οριστικοποιηθεί, τοιχοκολλάται στο ακροατήριο του πλημμελειοδικείου και ανακοινώνεται έως το τέλος Δεκεμβρίου κάθε χρόνου από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στους ανακριτικούς υπαλλήλους της περιφέρειας. Κάθε χρόνο ισχύει, ωστόσο συνταχθεί νέος πίνακας, ο πίνακας που συντάχθηκε το προηγούμενο έτος. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον δεν είναι δυνατό να διορισθεί διερμηνέας από εκείνους που είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό πίνακα, μπορεί να διορισθεί διερμηνέας και πρόσωπο που δεν περιλαμβάνεται σε αυτόν. Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο μπορεί να διορίσει διερμηνέα και αυτόν που επιλέγει ο κατηγορούμενος εκτός πίνακα.Ωστόσο, ο νόμος δεν ορίζει συγκεκριμένα τυπικά προσόντα για τους διερμηνείς που μπορούν να συμπεριληφθούν στον κατάλογο των δικαστικών διερμηνέων, κάτι που επιτρέπει σε οποιονδήποτε, ακόμα και με απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να γίνει διερμηνέας δικαστηρίων. Επιπλέον, και ο οποιοσδήποτε κατέχει κάποιο πιστοποιητικό γλωσσομάθειας γίνεται

αποδεκτός στον κατάλογο των δικαστικών διερμηνέων χωρίς να θεωρούνται προαπαιτούμενες ούτε οι ικανότητες διερμηνείας του αλλά ούτε και νομικές του γνώσεις (Αποστόλου 2011: 83 όπως αναφέρεται στο Βλαχόπουλος 2013: 6).

1.2.Ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα

Προκειμένου να αποδοθεί σε κάποιον ο τίτλος του επαγγελματία δικαστικού διερμηνέα, θα πρέπει ο ίδιος να πληροί ορισμένες δεξιότητες, ικανότητες και προϋποθέσεις.

Πιο συγκεκριμένα, ο διερμηνέας που παρέχει τις υπηρεσίες του σε περιβάλλοντα επιβολής του νόμου θα πρέπει να είναι επαγγελματικά σωστά καταρτισμένος και αξιολογημένος για να έχει και επαγγελματική υπόσταση. Θα πρέπει να κατέχει σε άριστο επίπεδο τις γλώσσες εργασίας του προς αποφυγή παρανοήσεων και να διερμηνεύει όλα τα λεγόμενα με απόλυτη ακρίβεια χωρίς να παραλείπει αλλά ούτε και να προσθέτει πληροφορίες. Για αυτόν τον λόγο, θα πρέπει να κατέχει τις δεξιότητες της ταυτόχρονης και της διαδοχικής διερμηνείας. Η επιπρόσθετη δεξιότητα της ψιθυριστής διερμηνείας διασφαλίζει ότι κάθε εμπλεκόμενος έχει πλήρη και απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλη τη διαδικασία χωρίς να παρεμποδίζεται η ακρόαση των υπολοίπων. Ακόμη, ο ιδανικός δικαστικός διερμηνέας θα πρέπει να κατανοεί εξειδικευμένες έννοιες και να είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις διανοητικές διαδικασίες που θα προκύψουν κατά την εξέλιξη της διερμηνείας. Επιπλέον, η ουδετερότητα και η αμεροληψία αποτελούν απαραίτητα και αναπόσπαστα στοιχεία ενός ειδικά καταρτισμένου διερμηνέα. Κάθε προσωπικό στοιχείο απαγορεύεται αυστηρά αφού η δουλειά του διερμηνέα είναι απλώς να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων, ομιλητών διαφορετικών γλωσσών και ουδέποτε δεν πρέπει να τάσσετε υπέρ της μιας ή της άλλης πλευράς. Οπότε, η τήρηση των κανόνων της δεοντολογίας είναι απαραίτητη. Η τεχνολογία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας όλων των ανθρώπων και ως εκ τούτου και ο τομέας της διερμηνείας δέχεται επιρροές. Έτσι, οι διερμηνείς, όπως κάθε επαγγελματίας, θα πρέπει να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες, έτσι ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες διερμηνείας σε περιοχές της Ελλάδας όπου δεν υπάρχει διερμηνέας για μια συγκεκριμένη γλώσσα. Επίσης, ο δικαστικός διερμηνέας θα πρέπει να λειτουργεί ως εμπειρογνώμονας και σε (δια)πολιτισμικά θέματα με τα οποία θα ασχολείται και θα μελετά σε όλη την διάρκεια ασκήσεως του επαγγέλματός του (Βλαχόπουλος 2014: 3-

6) καθώς οι διερμηνείς δεν είναι απλοί διεκπεραιωτές που μεταφέρουν λεκτικά μηνύματα από τη μια γλώσσα στην άλλη αλλά νοήματα από τη μία γλώσσα στην άλλη (Βλαχόπουλος 2014: 34).

1.3. Νομικές γνώσεις και νομική ορολογία

Σύμφωνα με τον (Βλαχόπουλος 2014: 3-6), ο διερμηνέας που παρέχει τις υπηρεσίες του σε περιβάλλοντα που σχετίζονται με την επιβολή του νόμου θα πρέπει να διαθέτει νομικές γνώσεις ακριβώς για αυτόν τον λόγο και για την καλύτερη απόδοση της διερμηνείας του. Επομένως, η αντίληψη νομικών εννοιών και η γνώση των νομικών όρων στις γλώσσες εργασίας του διερμηνέα είναι απαραίτητα στοιχεία για την υψηλή ποιότητα της διερμηνείας του.

1.4. Δυνατότητα για εξ αποστάσεως διερμηνεία

Σύμφωνα με το άρθρο 233, του ΚΠΔ, (Νόμος 4620/2019)- Διορισμός Διερμηνέα, ο νόμος προβλέπει την δυνατότητα για εξ αποστάσεως διερμηνεία. Συγκεκριμένα λέει, ότι εφόσον απαιτείται, μπορεί να γίνεται χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών, όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο ή το διαδίκτυο, εκτός αν η προσωπική παρουσία του διερμηνέα κριθεί από τον εξετάζοντα απαραίτητη.

1.5 Συνθήκες εργασίας

Οι συνθήκες εργασίας του δικαστικού διερμηνέα είναι αρκετά περίπλοκες. Δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο ωράριο. Το δικαστήριο και τα περιβάλλοντα του νόμου επικοινωνούν με τον διερμηνέα και επιθυμούν τις υπηρεσίες του την στιγμή που τον χρειάζονται για όση διάρκεια έχει η υπόθεση. Ιδιαίτερα, όταν η υπόθεση αφορά μια αυτόφωρη διαδικασία, οι υπηρεσίες του δικαστικού διερμηνέα μπορεί να είναι απαραίτητες ακόμη κι εντός της νύχτας, εντός δηλαδή ακατάλληλων ωρών. Όσον αφορά την αμοιβή και την ενημέρωση του διερμηνέα για τα στοιχεία της υπόθεσης έχει τοποθετηθεί ο Σύλλογος Διερμηνέων Συνεδρίων Ελλάδος (ΣΥΔΙΣΕ). Σύμφωνα με τον ΣΥΔΙΣΕ, οι διερμηνείς τις περισσότερες φορές δεν έχουν την δυνατότητα να μελετήσουν τη δικογραφία πριν τη διερμηνεία γεγονός που δυσχεραίνει το έργο τους. Επιπλέον, ο αμοιβές των δικαστικών διερμηνέων είναι εξαιρετικά χαμηλές αμοιβή και εκτός αυτού υπάρχουν μεγάλες καθυστερήσεις στην απόδοση των δεδουλευμένων τους.

1.6 Ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα

Σύμφωνα με το άρθρο 233 του ΚΠΔ (Νόμος 4620/2019) - Διορισμός διερμηνέα όταν η γλώσσα είναι ελάχιστα γνωστή, μπορεί να διοριστεί διερμηνέας του διερμηνέα. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ΚΠΔ (Νόμος 4620/2019) – Μετάφραση εγγράφου και γραπτές καταθέσεις σε ξένη γλώσσα όταν ο μάρτυρας ή ο κατηγορούμενος αγνοεί την ελληνική γλώσσα και αποδεικνύεται ότι δεν είναι εύκολος ο διορισμός κατάλληλου διερμηνέα, μπορεί κατά την ανάκριση να δώσει γραπτή κατάθεση ή απολογία σε ξένη γλώσσα. Οι διατάξεις των συγκεκριμένων άρθρων του ΚΠΔ εφαρμόζονται, σε περίπτωση ύπαρξης ανάγκης για υπηρεσίες διερμηνείας σε σπάνιες γλώσσες όπως για παράδειγμα στα Σουαχίλι και είναι ιδιαίτερα δυσεύρετες. Η εύκαμπτη έως χαλαρή διατύπωση του νόμου που δεν ζητά τυπικά προσόντα εν προκειμένω αποδεικνύεται επί του παρόντος σανίδα σωτηρίας (Βλαχόπουλος 2013: 5-6).

1.7. Πολιτισμικές διαφορές

Πέραν των άλλων καθηκόντων του, ο δικαστικός διερμηνέας θα πρέπει να χρησιμεύει και ως εμπειρογνώμονας σε (δια)πολιτισμικά θέματα με τα οποία θα ασχολείται και θα μελετά σε όλη την διάρκεια ασκήσεως του επαγγέλματος (Βλαχόπουλος 2013: 3-6). Επομένως, ο δικαστικός διερμηνέας θα πρέπει να διαθέτει πολιτισμική γνώση. Οι διερμηνείς δικαστηρίων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που υπάρχουν μεταξύ του ελληνικού πολιτισμού και της νοοτροπίας των κατηγορουμένων ή γενικότερα των ανθρώπων που επικαλούνται τον νόμο και να ενημερώνουν τους πελάτες τους σχετικά με αυτές (Gonzalez et al, 1991, στο Mikkelson, 1999b όπως αναφέρεται στο Βλαχόπουλος 2014: 44).

2. Πράξη : συνέντευξη με μια δικαστική διερμηνέα

Στο δεύτερο κεφάλαιο αυτής της πτυχιακής εργασίας εξετάζεται το ερώτημα αν η θεωρία της διερμηνείας εφαρμόζεται στην πράξη, δηλαδή αν δικαστικοί διερμηνείς εφαρμόζουν τους κανόνες της θεωρίας στις πραγματικές συνθήκες εργασίας τους.

Προκειμένου να εξακριβωθεί το παραπάνω ερώτημα, στο πλαίσιο του μαθήματος Τεχνικές Προφορικού Λόγου, μάθημα του ΣΤ' εξαμήνου, της κατεύθυνσης της διερμηνείας, του τμήματος Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας, του Ιονίου Πανεπιστημίου με διδάσκοντα τον επίκουρο καθηγητή κύριο Αναστάσιο Ιωαννίδη πραγματοποιήθηκε μια έρευνα από την φοιτήτρια και συγγραφέα αυτής της πτυχιακής εργασίας. Πιο αναλυτικά, η έρευνα αυτή περιελάμβανε μια συνέντευξη όπου η συνεντευξιζόμενη είναι ένα πρόσωπο που εκτός από το ότι ασκεί το επάγγελμα της νομικής ασκεί περιστασιακά και το επάγγελμα του δικαστικού διερμηνέα στην εισαγγελία της Δράμας. Η Κυρία Έφη Μάντιου, που παραχώρησε την συνέντευξή της την 9^η Δεκεμβρίου 2023, έχει σπουδάσει νομικά στην Ιταλία. Με το πέρας των σπουδών της, το Ιταλικό κράτος της παραχώρησε το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας Ιταλικής γλώσσας Γ2 επιπέδου και ως εκ τούτου, κάθε φορά που υπάρχει ανάγκη για διερμηνεία στο δικαστήριο όσον αφορά την ιταλική γλώσσα ασκεί επικουρικά και χρέη δικαστικού διερμηνέα.

Τα κύρια ζητήματα τα οποία συζητήθηκαν στην συνέντευξη είναι: 1) Ο διορισμός του δικαστικού διερμηνέα. Σε αυτό το σημείο διευκρινίστηκε το τι είναι ο επίσημος Κατάλογος Δικαστικών Διερμηνέων, ο τρόπος που συντάσσεται, από ποιόν και με τι σκοπό; Επιπλέον, η κυρία Μάντιου αναφέρεται 2) στον ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίζει ο δικαστικός διερμηνέας και 3) δίνει απάντηση στο ερώτημα αν είναι απαραίτητο να διαθέτει ο δικαστικός διερμηνέας νομικές γνώσεις και να γνωρίζει την νομική ορολογία. Ένα άλλο ζήτημα που συζητήθηκε στην συγκεκριμένη συνέντευξη είναι αυτό της εξ' αποστάσεως διερμηνείας. Συγκεκριμένα, η κυρία Μάντιου απάντησε στο ερώτημα, 4) αν υπάρχει η δυνατότητα για εξ' αποστάσεως διερμηνεία βάσει νόμου κι αν ναι αν εφαρμόζεται αυτός. Από την συνέντευξη δεν έλειψε η αναφορά 5) στις συνθήκες εργασίας του δικαστικού διερμηνέα. Η κυρία Μάντιου ερωτήθηκε για το ωράριο και τις απολαβές του δικαστικού διερμηνέα ενώ μίλησε και για το αν ο δικαστικός διερμηνέας ενημερώνεται εκ των προτέρων για τα στοιχεία της υπόθεσης, η οποία χρειάζεται τις υπηρεσίες του. Στην συνέντευξη γίνεται λόγος και

στην διαδικασία που ακολουθείται όταν 6) υπάρχει ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα και 7) στο αν ο διερμηνέας ενημερώνει τις εισαγγελικές αρχές έτσι ώστε να λάβουν υπόψη τους τις πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην ελληνική πραγματικότητα και στην πραγματικότητα των γλωσσών που χρήζουν διερμηνεία.

2.1. Διορισμός του δικαστικού διερμηνέα

Σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη, ο διορισμός του δικαστικού διερμηνέα γίνεται μέσω του επίσημου Καταλόγου Δικαστικών Διερμηνέων. Η εισαγγελία του κάθε δήμου της χώρας κάθε χρόνο, συντάσσει τον δικό της επίσημο Κατάλογο Δικαστικών Διερμηνέων επιδιώκοντας για να συμπεριλάβει όσες περισσότερες γλώσσες γίνεται. Ο εισαγγελέας παραλαμβάνει τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων διερμηνέων, τις προτείνει στο συμβούλιο πλημμελειοδικών κι αυτό κατόπιν με την σειρά του τις επικυρώνει. Κατόπιν, ο Κατάλογος με αυτές τις αιτήσεις στέλνεται στο συμβούλιο εφετών που τον οριστικοποιεί. Η διαδικασία του Καταλόγου αναφέρεται στο άρθρο 232 του ΚΠΔ και προβλέπει σε όποια φάση κι αν βρίσκεται μια ποινική διαδικασία, ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος, εάν δεν ομιλεί την ελληνική γλώσσα, να έχει δικαίωμα διερμηνείας από και προς τη μητρική του γλώσσα. Μέσα από αυτόν τον κατάλογο που ανανεώνεται ανά χρόνο και δεν συμπεριλαμβάνει απαραίτητα όλες τις γλώσσες που ομιλούνται παγκοσμίως, καλείται κάποιος διερμηνέας. Ωστόσο, η κυρία Μάντιου δήλωσε, ότι ο οποιοσδήποτε μπορεί να προβεί σε αίτηση για να συμπεριληφθεί το όνομά του στον συγκεκριμένο Κατάλογο αφού ο νόμος δεν προσδιορίζει τα τυπικά προσόντα που θα πρέπει να έχει ένας επαγγελματίας δικαστικός διερμηνέας. Έτσι είτε είναι κάποιος απόφοιτος λυκείου και γνωρίζει τις βασικές γνώσεις μιας γλώσσας, είτε είναι επαγγελματίας και σωστά καταρτισμένος, είτε είναι κάτοχος πτυχίων γλωσσομάθειας διαφόρων επιπέδων, είτε είναι φυσικός ομιλητής έχει την δυνατότητα να συμπεριληφθεί σε αυτόν επίσημο Κατάλογο Δικαστικών Διερμηνέων και να εκτελεί καθήκοντα δικαστικού διερμηνέα.

2.2. Ο ρόλος του δικαστικού διερμηνέα

Όταν η συνεντευξιαζόμενη ερωτήθηκε για τον ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίζει ο δικαστικός διερμηνέας, εκείνη μίλησε για χαρακτηριστικά και ικανότητες που θα πρέπει ο ίδιος να κατέχει, τα οποία ταιριάζουν απόλυτα με αυτά που προσδιορίζονται στην θεωρία της διερμηνείας. Πιο αναλυτικά, η συνεντευξιαζόμενη είπε, ότι ο

διερμηνέας θα πρέπει να γνωρίζει σε άριστο επίπεδο τις γλώσσες εργασίας του για να διερμηνεύει τα πάντα με επιτυχία, χωρίς παραλήψεις και προσθήκες. Επιπλέον, ο ίδιος οφείλει να είναι επαγγελματίας και να ακολουθεί τους κανόνες της δεοντολογίας. Ο διερμηνέας δεν θα πρέπει να επηρεάζεται από τις προσωπικές του απόψεις γιατί ο ρόλος του είναι αποκλειστικά τυπικός με σκοπό να εξηγήσει, να καταστήσει σαφή στον κατηγορούμενο τα δικαιώματά του, την κατηγορία και να τον βοηθήσει να απολογηθεί. Θα πρέπει να μένει συναισθηματικά ατάραχος, γιατί κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας υπάρχουν συναισθηματικές φορτίσεις κι εξάρσεις από τον κατηγορούμενο που πιθανόν να προσπαθήσει να χειραγωγήσει τον διερμηνέα προς όφελός του. Ο διερμηνέας δεν συνάπτει «φιλικές» σχέσεις με τον κατηγορούμενο και δεν κρατάει καμία επαφή για κανένα λόγο, ακόμη και αν στα χέρια του βρίσκονται έγγραφα με πληροφορίες, στοιχεία της υπόθεσης και ονοματεπώνυμα. Τέλος, τόνισε ότι ο διερμηνέας δεν χρηματοδοτείται για κανένα λόγο από τον κατηγορούμενο για να τον βοηθήσει παρανόμως ή και από τον δικηγόρο του καθώς έχει κληθεί από το κράτος και είναι και ο ίδιος ένας παράγοντας αυτής της διαδικασίας και αρωγός της εισαγγελίας και όχι του ιδιώτη. Παραμένει ουδέτερος και αμερόληπτος. Ωστόσο, στην πράξη συμβαίνει κάτι διαφορετικό. Τις περισσότερες φορές, συμβαίνει το αντίστροφο καθώς ο διερμηνέας συμπεριφέρεται αντιεπαγγελματικά καθώς δεν γνωρίζει την γλώσσα σε άριστο επίπεδο στην οποία από και προς διερμηνεύει. Επομένως, συχνά κάνει προσθήκες, παραλείπει πληροφορίες και κάνει παρανοήσεις. Ακόμη, δεν εφαρμόζει τους κανόνες της δεοντολογίας. Η ουδετερότητα και η αμεροληψία δεν εφαρμόζονται από μεριάς του με αποτέλεσμα να παίρνει θέση υπέρ της μιας ή της άλλης πλευράς. Σύμφωνα με την κυρία Μάντιου, δεν είναι λίγες οι φορές, που χρειάζεται να διακοπεί η διαδικασία, επειδή ο διερμηνέας δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί με επιτυχία στα καθήκοντά του. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί δεν γνωρίζει καλά την γλώσσα, είτε γιατί δεν καταλαβαίνει σωστά τα Ελληνικά, είτε επειδή δεν διερμηνεύει όλες τις πληροφορίες αφού παίρνει θέση στην υπόθεση.

2.3. Νομικές γνώσεις και νομική ορολογία

Στο ερώτημα αν ο διερμηνέας που ασκεί τα καθήκοντά του σε περιβάλλοντα επιβολής του νόμου θα πρέπει να διαθέτει νομικές γνώσεις και να γνωρίζει την νομική ορολογία η συνεντευξιαζόμενη απάντησε θετικά. Κατά την γνώμη της, είναι απαραίτητες οι γνώσεις της νομικής και της αντίστοιχης ορολογίας της, διότι ο διερμηνέας πρέπει να παρέχει πιστή κι όχι περιφραστική διερμηνεία. Ωστόσο, και σε

αυτόν τον τομέα, η πραγματικότητα αποκλίνει από την θεωρία. Οι άνθρωποι που αναλαμβάνουν καθήκοντα δικαστικού διερμηνέα δεν είναι εξοικειωμένοι με τα νομικά θέματα. Δεν διαθέτουν στοιχειώδεις νομικές γνώσεις ούτε γνωρίζουν την νομική ορολογία στις γλώσσες εργασίας τους με αποτέλεσμα η διερμηνεία τους να είναι ανεπαρκής.

2.4. Δυνατότητα για εξ αποστάσεως διερμηνεία

Η συνεντευξιαζόμενη μίλησε και για την δυνατότητα της εξ αποστάσεως διερμηνείας. Κατά την γνώμη της, η εξ αποστάσεως διερμηνεία έχει μεγάλη χρησιμότητα, όταν υπάρχει ανάγκη διερμηνείας ιδιαίτερα σε μια σπάνια γλώσσα, της οποίας ο διερμηνέας δεν μπορεί να παρευρεθεί στον χώρο με φυσική παρουσία. Ο νόμος λοιπόν, δίνει την δυνατότητα της εξ αποστάσεως διερμηνείας για να λύσει αυτό το πρόβλημα με την χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών, όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο, το διαδίκτυο. Παρ'όλ'αυτά, η συνεντευξιαζόμενη είπε, ότι στην πράξη ο νόμος δεν εφαρμόζεται συχνά λόγω ανεπαρκών υποδομών και ελλιπής τεχνολογίας στα περιβάλλοντα εφαρμογής του νόμου.

2.5. Συνθήκες εργασίας

Στην συνέντευξη συζητήθηκε και το θέμα των συνθηκών εργασίας ενός δικαστικού διερμηνέα. Συγκεκριμένα, έγινε λόγος για το ωράριο, την προετοιμασία του πριν την ανάληψη των καθηκόντων του και τις απολαβές του μετά το πέρας των υπηρεσιών του. Όσον αφορά το ωράριο εργασίας του δικαστικού διερμηνέα, η κυρία Μάντιου διευκρίνισε ότι δεν είναι πάντα σταθερό, επειδή ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος πιθανόν να συλληφθεί οποιαδήποτε ώρα της ημέρας ή της νύχτας. Συνεπώς ο διερμηνέας ειδοποιείται συνήθως ξαφνικά κι αν αποδέχεται, τότε μπορεί να κληθεί μέσα σε μία ώρα ή και εντός συντομότερου χρονικού διαστήματος να παρουσιαστεί στο Αστυνομικό Τμήμα ή στις αρμόδιες αρχές, να ορκιστεί και να αναλάβει τα καθήκοντά του, για να δρομολογηθεί η διαδικασία, ώστε ο ύποπτος να παρουσιαστεί όσο γίνεται πιο γρήγορα στον εισαγγελέα. Ως εκ τούτου, ο διερμηνέας δεν έχει χρόνο να μελετήσει τα έγγραφα της δικογραφίας για να μπορέσει να προετοιμαστεί εγκαίρως και να προσαρμόσει το λεξιλόγιό του με την αντίστοιχη ορολογία. Επομένως, η διερμηνεία μπορεί εύκολα να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκής και μη επαγγελματική. Όσον αναφορά την αμοιβή του δικαστικού διερμηνέα, η κυρία Μάντιου στη συνέντευξή της δήλωσε, ότι δεν υπέβαλε καν τα δικαιολογητικά της για

τις απολαβές των υπηρεσιών που παρείχε καθώς γνωρίζει πως είναι αρκετά χαμηλές. Εκτός αυτού, τόνισε ότι η χορήγησή τους είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα.

2.6. Ανάγκη διερμηνείας σε μια σπάνια γλώσσα

Πολλές φορές προκύπτει η ανάγκη για διερμηνεία από και προς σε μια σπάνια γλώσσα για την οποία δύσκολα μπορεί να βρεθεί διερμηνέας. Η συνεντευξιαζόμενη είπε ότι σε μικρή εισαγγελία, οι γλώσσες για διερμηνεία είναι πιο περιορισμένες είτε γιατί δεν υπάρχουν γνώστες των γλωσσών αυτών είτε γιατί δεν υπάρχει ζήτηση. Από την άλλη μεριά, σε μεγάλη εισαγγελία, οι γλώσσες που προσφέρονται για διερμηνεία είναι περισσότερες. Σε περίπτωση που δεν βρεθεί ο διερμηνέας ιδιαίτερα μιας σπάνιας γλώσσας, π.χ. Σουαχίλι, τότε ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος κρατείται μέχρι ένα σημείο και ίσως δεν προχωρά προσωρινά η ποινική διαδικασία. Μια λύση για αυτό το πρόβλημα είναι η πρόσληψη ενός φυσικού ομιλητή αυτής της γλώσσας ως διερμηνέας με πιο ελαστικά κριτήρια, αποκλειστικά για να εξυπηρετήσει την έκβαση της υπόθεσης. Επιπλέον, σύμφωνα με την συνεντευξιαζόμενη μια ακόμη τακτική που ακολουθείται για την λύση αυτού του προβλήματος είναι και η διερμηνεία μέσω μιας τρίτης γλώσσας, η οποία συνήθως είναι τα Αγγλικά.

2.7. Πολιτισμικές διαφορές

Ένα ακόμη θέμα που συζητήθηκε στην συνέντευξη ήταν αυτό των πολιτισμικών διαφορών. Συγκεκριμένα, η κυρία Μάντιου ερωτήθηκε αν οι διερμηνείς ενημερώνουν τις εισαγγελικές αρχές σχετικά με τις πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην ελληνική πραγματικότητα και στην πραγματικότητα των γλωσσών που χρήζουν διερμηνεία, όπως προβλέπει η θεωρία της διερμηνείας, για να τις λάβουν υπόψη τους στις αποφάσεις τους. Η κυρία Μάντιου απάντησε, ότι οι πολιτισμικές διαφορές, τα ήθη και τα έθιμα που υπάρχουν ανάμεσα στην χώρα μας και στις άλλες χώρες για την έκδοση μιας απόφασης ενός δικαστηρίου διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για αυτό και οι δικαστές τα λαμβάνουν υπόψη τους. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στους ανθρώπους των μουσουλμανικών χωρών, που η νοοτροπία τους παρουσιάζει πολλές διαφορές από αυτή των ευρωπαϊκών κρατών, γιατί ένα στοιχείο μπορεί να λειτουργήσει ως δικαιολογητικό ή ελαφρυντικό για τον κατηγορούμενο. Επομένως, και σε αυτόν τον τομέα η πράξη διαφέρει από την θεωρία. Από την απάντηση της συνεντευξιαζόμενης, γίνεται κατανοητό, ότι παρόλο που λαμβάνονται υπόψη οι πολιτισμικές διαφορές από τα όργανα του νόμου όπως πρέπει να συμβαίνει σύμφωνα

με τους κανόνες τις διερμηνείας, ο διερμηνέας δεν συμβάλλει καθόλου στην ενημέρωσή τους επί του θέματος όπως προβλέπει η θεωρία. Αντίθετα, προκύπτει, ότι οι εισαγγελικές αρχές προβαίνουν σε αυτή την πρωτοβουλία αυτοβούλως χωρίς να τους παρέχεται επαρκή ενημέρωση σε πολιτισμικά θέματα από τους διερμηνείς.

Εν κατακλείδι, γίνεται κατανοητό, πως η συνεντευξιαζόμενη αν και μη επαγγελματίας δικαστική διερμηνέας γνωρίζει σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο τα χαρακτηριστικά μιας επιτυχημένης δικαστικής διερμηνείας και τα προσόντα που θα πρέπει να κατέχει ο διερμηνέας για να χαρακτηριστεί επαγγελματίας. Επομένως, οι απόψεις τις συμβαδίζουν με την θεωρία της δικαστικής διερμηνείας. Ωστόσο, η ίδια διαβεβαιώνει, ότι στην πράξη τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Η συνεντευξιαζόμενη λέει τι θα έπρεπε να συμβαίνει κανονικά στα περιβάλλοντα επιβολής του νόμου ενώ περιγράφει μια αλλιώτικη πραγματικότητα, κατά την οποία παραμερίζονται και δεν εφαρμόζονται οι κανόνες της θεωρίας της δικαστικής διερμηνείας από τον άνθρωπο που ασκεί καθήκοντα δικαστικού διερμηνέα. Επομένως, τα συμπεράσματα προβληματίζουν και δηλώνουν, ότι υπό αυτές τις συνθήκες προκύπτει πληθώρα προβλημάτων και προκλήσεων στο πεδίο της δικαστικής διερμηνείας.

3. Συμπεράσματα

Αναλύοντας στο πρώτο κεφάλαιο την θεωρία της διερμηνείας και εξετάζοντας στο δεύτερο την εφαρμογή των κανόνων της στην πράξη, γίνεται κατανοητό ότι υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ θεωρίας και πράξης γεγονός που προκαλεί πολλά προβλήματα και αρκετές προκλήσεις στο πεδίο της δικαστικής διερμηνείας στην ελληνική πραγματικότητα.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την συνέντευξη είναι ποικίλα. Ο νόμος δεν ορίζει συγκεκριμένα τυπικά προσόντα για τους διερμηνείς που μπορούν να συμπεριληφθούν στον Κατάλογο Δικαστικών Διερμηνέων. Δεν θεωρούνται προαπαιτούμενες ούτε οι ικανότητες διερμηνείας του αλλά ούτε και νομικές του γνώσεις κάτι που επιτρέπει στον οποιονδήποτε, ακόμα και με απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να γίνει διερμηνέας δικαστηρίων και να ασκεί τα καθήκοντά του. Επιπλέον, και ο οποιοσδήποτε κατέχει κάποιο πιστοποιητικό γλωσσομάθειας γίνεται αποδεκτός στον κατάλογο των δικαστικών διερμηνέων χωρίς να θεωρούνται προαπαιτούμενες ούτε οι ικανότητες διερμηνείας του αλλά ούτε και νομικές του γνώσεις (Αποστόλου 2011: 83 όπως αναφέρεται στο Βλαχόπουλος 2013: 6).

Ως εκ τούτου, στη συντριπτική πλειονότητα αντί για κατάλληλα εκπαιδευμένα άτομα χρησιμοποιούνται μη πιστοποιημένοι διερμηνείς που απλώς δηλώνουν ότι ομιλούν τη συγκεκριμένη γλώσσα για την οποία απαιτείται διερμηνεία στα περιβάλλοντα επιβολής του νόμου (Βλαχόπουλος 2014: 1).

Χωρίς ειδική κατάρτιση, τα περισσότερα δίγλωσσα άτομα που επιχειρούν διερμηνεία σε δικαστήριο δεν γνωρίζουν σε άριστο επίπεδο τις γλώσσες εργασίας τους με αποτέλεσμα να κάνουν παραλήψεις, παρανοήσεις και προσθήκες. Επιπλέον, δεν είναι σε θέση να καταλάβουν την περίπλοκη νομική γλώσσα και συμπεριφέρονται αντιδεοντολογικά συνομιλώντας με τον κατηγορούμενο, δίνοντας συμβουλές ή εκφέροντας γνώμη υπέρ της μιας ή της άλλης πλευράς (Mikkelsen 1999a όπως αναφέρεται στο Βλαχόπουλος 2013: 5).

Οι παρεμβάσεις που κάνουν συνήθως αποπνέουν τον αέρα της μεροληψίας και άρα είναι προβληματικές και αντιδεοντολογικές, όταν αυτεπαγγέλτως ο διερμηνέας εισάγει διορθώσεις προκειμένου να αποσπαστούν λογικές ή επιθυμητές απαντήσεις

από τον ύποπτο, γεγονός που αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στον κλάδο της δικαστικής διερμηνείας. Δίχως να τηρεί την ουδετερότητα, κάτι το οποίο δεν κάνει ένας επαγγελματίας διερμηνέας, το αποτέλεσμα καταλήγει στην αλλοίωση των αποδεικτικών στοιχείων που κατατίθενται στο δικαστήριο και καθορίζουν την οποιαδήποτε δικαστική απόφαση. Επομένως, η κατανόηση της δεοντολογικής υποχρέωσης του διερμηνέα να παραμείνει αμερόληπτος είναι ανύπαρκτη στις περισσότερες περιπτώσεις αφού πολλές φορές η σχέση του διερμηνέα με τον κατηγορούμενο μετατρέπεται από επαγγελματική σε προσωπική ή σε σχέση κατανόησης (Βλαχόπουλος 2013: 4-5).

Συχνά παρατηρείται το φαινόμενο, ο διερμηνέας να αδυνατεί να παραμείνει στο ρόλο του μεσολαβητή αποδίδοντας όσα λέγονται με ακρίβεια και συχνά παρεμβαίνει από δική του πρωτοβουλία ήδη από το στάδιο της προανάκρισης (Βλαχόπουλος 2013: 4-5).

Επιπλέον, είναι γεγονός πως παρόλο που οι διερμηνείς δικαστηρίων οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κάτι τέτοιο δεν υφίσταται στην πράξη και δεν διαθέτουν πραγματικά τη δυνατότητα να ενημερώνουν σχετικά τους πελάτες τους. Έτσι, γίνεται κατανοητό, ότι πολλά και σοβαρά προβλήματα πολιτισμικού περιεχομένου υψίστης σημασίας για την οποιαδήποτε έκβαση του δικαστηρίου παρακάμπτονται αν οι εισαγγελικές αρχές ή οι αρμόδιοι φορείς δεν προχωρήσουν σε αυτή τη διαδικασία αυτοβούλως (Gonzalez et al, 1991, στο Mikkelson 1999b, όπως αναφέρεται στο Βλαχόπουλος 2013: 4).

Εντυπωσιακό είναι αυτό που συμβαίνει στις σπάνιες γλώσσες, όταν για παράδειγμα είναι μεγάλη ανάγκη για διερμηνεία σε σπάνιες γλώσσες όπως είναι τα Σουαχίλι κ.ά. όπου ακόμη και οι επαγγελματίες διερμηνείς είναι δυσεύρετοι. Αν πρόκειται για γλώσσα η οποία είναι ελάχιστα ή και καθόλου γνωστή, ο νόμος προβλέπει τον διορισμό διερμηνέα του διερμηνέα (άρθρο 238 ΚΠΔ). Η εύκαμπτη έως χαλαρή διατύπωση του νόμου που δεν ζητά τυπικά προσόντα εν προκειμένω αποδεικνύεται επί του παρόντος σανίδα σωτηρίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο καθένας που ομιλεί την γλώσσα, είτε είναι φυσικός ομιλητής, είτε έχει κάποιο πιστοποιητικό γλωσσομάθειας δύναται να προσληφθεί ως διερμηνέας αρκεί σε πολλές περιπτώσεις να μπορεί κάπως να καταλαβαίνει τον αλλοδαπό για να την εξέλιξη της διαδικασίας. Από την άλλη πλευρά, ο νόμος παραβιάζεται, καθώς πολύ συχνά δεν υπάρχει

διερμηνέας. Όλα αυτά τα στοιχεία εξηγούν τον λόγο γιατί η ποιότητα των υπηρεσιών διερμηνείας είναι πολύ χαμηλή (Βλαχόπουλος 2013: 5-6).

Για την αποτελεσματικότερη απόδοση αυτών των ερασιτεχνών διερμηνείας θα μπορούσε να βοηθήσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Ωστόσο, στη χώρα μας δεν προσφέρεται επίσημη εκπαίδευση για τα άτομα τα οποία ασχολούνται με τη δικαστηριακή διερμηνεία (Βλαχόπουλος 2014: 1).

Μια λύση για τα παραπάνω προβλήματα που προκύπτουν είναι ο διορισμός ενός επαγγελματία, εκπαιδευμένου και καλά καταρτισμένου διερμηνέα. Ωστόσο, αντικίνητρο για τον ίδιο αποτελεί η εξαιρετικά χαμηλή αμοιβή που δίνεται στους διερμηνείς δικαστηρίων όπως επίσης και οι μεγάλες καθυστερήσεις στην απόδοση των δεδουλευμένων τους. Έτσι, η κατάσταση που επικρατεί λειτουργεί αποτρεπτικά για τους επαγγελματίες διερμηνείς με υψηλά προσόντα και εμπειρία από το να σκεφτούν και αυτή την επιλογή. (Βλαχόπουλος 2013: 6).

Επίσης και οι συνθήκες εργασίας λειτουργούν ως αντικίνητρο για έναν επαγγελματία διερμηνέα να ασχοληθεί με την δικαστική διερμηνεία. οι διερμηνείς τις περισσότερες φορές δεν έχουν δυνατότητα να μελετήσουν τη δικογραφία πριν τη διερμηνεία, με αποτέλεσμα η δουλειά τους να γίνεται ακόμη δυσκολότερη (Σύλλογος Διερμηνέων Συνεδρίων Ελλάδος).

Συμπερασματικά, γίνεται κατανοητό, ότι στο πεδίο της δικαστικής διερμηνείας προκύπτουν πολλά προβλήματα και μεγάλες προκλήσεις αφού σε έναν τόσο απαιτητικό κλάδο χρησιμοποιούνται ερασιτέχνες διερμηνείς. Πρωτίστως για όλη αυτή την κατάσταση ευθύνεται σε έναν μεγάλο βαθμό και η ελληνική πολιτεία (Βλαχόπουλος 2013: 12). Το Ελληνικού Δημοσίου θα πρέπει να μεριμνήσει για την δικαστική διερμηνεία. (Βλαχόπουλος 2014: 5). Η θέσπιση ενός κώδικα δεοντολογίας με βάση τα πρότυπα των διεθνών οργανισμών και η σύσταση ενός σώματος καταρτισμένων επαρκώς αμειβόμενων δικαστηριακών διερμηνέων, με σοβαρές γνώσεις διερμηνείας υπό την αιγίδα της ελληνικής πολιτείας θα μπορούσε να εξαλείψει σε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα και τις προκλήσεις του πεδίου της δικαστικής διερμηνείας (Βλαχόπουλος 2014: 6).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστόλου Φ. (2011). «Υπηρεσίες για μετανάστες: Μια νέα πραγματικότητα στην Ελλάδα» Στο *Gamma Challenging Boundaries in Interpreting Studies*. 19, 77-91. <http://www.enl.auth.gr/gamma/grammar11/Apostolou.pdf> (τελευταία προσπέλαση 02.11.2013).

Βλαχόπουλος Σ., Τάγκας Π., Γκόγκας Θ., Δογορίτη Ε., & Βυζάς Θ. (2013). "Αλλοδαποί ενώπιον της Θέμιδος: δικαστηριακή διερμηνεία στην Ελλάδα." Στο 4η Συνάντηση Ελλήνων Μεταφρασεολόγων. Η Μεταφρασεολογική Έρευνα και η Μεταφραστική Πρακτική στον Ελληνόφωνο Χώρο, 23-25.

https://www.frl.auth.gr/sites/4th_trad_congress/pdf/vlachopoulos.pdf

Βλαχόπουλος Στέφανος et al (2014), "Τι δικαστηριακό διερμηνέα χρειάζεται η ελληνική δικαιοσύνη;" http://echo.frl.auth.gr/5th_trad_congress/proceedings/Vlachopoulos_Stephanos_et_al.pdf

Βλαχόπουλος Στέφανος (2014), "Δικαστηριακή Διερμηνεία στην Ελλάδα. Καταγραφή και αξιολόγηση της πραγματικότητας", <https://peempip.gr/wp-content/uploads/2022/07/%CE%92%CE%BB%CE%B1%CF%87%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82-Full.pdf>

Ιωαννίδης Αναστάσιος (2022), "Θεωρία και πράξη της διερμηνείας", Εκδόσεις Κάλλιπος, https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/8581/13/392_%CE%99%CA9%CE%91%CE%9D%CE%9D%CE%99%CE%94%CE%97%CE%A3-Theory_practice-interpreting.pdf

Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikis/Ευρετήριο/ΚΩΔΙΚΑΣ>

Σύλλογος Διερμηνέων Συνεδρίων Ελλάδος <https://www.sydis.gr/?lang=el>

Benmaman, V. (1997). Legal Interpreting by any Other Name is Still Legal Interpreting. In S.E. Carr, R. Roda, A. Dufour & D. Steyn (Eds.), *"The Critical Link: Interpreters in the Community. Papers from the First International Conference on Interpreting in Legal, Health, and Social Service Settings (Geneva Park, Canada, June 1-4, 1995)"* (pp. 179-189). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins

Gonzalez R.D., V.F. Vasquez και H. Mikkelsen (1991). *Fundamentals of court interpretation. Theory, policy and practice*. Durham: Carolina Academic Press.

Mikkelsen H. (1999a). *"The Court Interpreter as Guarantor of Defendant Rights"*. <http://www.acebo.com/papers/GUARANTR.HTM>

Mikkelsen H. (1999b). *"Interpreting is interpreting – or is it?"*. <http://aiic.net/page/3356/interpreting-isinterpreting-or-is-it>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο παράρτημα της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας παρατίθεται ολόκληρη η συνέντευξη με την δικαστική διερμηνέα κα. Έφη Μάντιου.

ΟΛΓΑ: (0:05-0:40) Είμαστε έτοιμες. Χαίρεται, καλησπέρα σας. Ονομάζομαι Όλγα Γκονοπούλου. Είμαι στο τελευταίο έτος των σπουδών μου στην κατεύθυνση της Διερμηνείας του Ιουνίου Πανεπιστημίου και στο πλαίσιο του μαθήματος: "Τεχνικές προφορικού λόγου" είμαι στην ευχάριστη θέση να συνομιλήσω μαζί σας κ. Έφη που εκτελείται χρέη δικαστικού διερμηνέα. Σας ευχαριστώ πολύ που δεχτήκατε σήμερα να βρεθούμε.

ΕΦΗ: (0:40) Εγώ σας ευχαριστώ.

ΟΛΓΑ: (0:41-1:02) Να είστε καλά. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σας ενημερώσω, ότι η συνέντευξή μας θα χρησιμοποιηθεί για καθαρά εκπαιδευτικούς σκοπούς και πριν αρχίσουμε θα ήθελα να σας ρωτήσω, αν μπορώ να έχω την άδειά σας για την ηχογράφηση της συνέντευξης;

ΕΦΗ: (1:03) Ναι, φυσικά.

ΟΛΓΑ: (1:04-1:16) Σας ευχαριστώ πολύ. Λοιπόν, κ. Έφη, θα θέλατε αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για τα καθήκοντά σας και πώς σχετίζονται αυτά με την διερμηνεία ; Συστηθείτε μας.

ΕΦΗ: (1:17-2:09) Εγώ κατά βάση δεν είμαι διερμηνέας, είμαι δικηγόρος, αλλά είμαι και δικαστική γραφολόγος και είναι ένας άλλος τομέας όπου επίσης, ένας άλλος κατάλογος αυτός των πραγματογνωμόνων, όπου έχει κάποιες ομοιότητες με αυτόν των διερμηνέων και στην πορεία έγινα και δικαστηριακός διερμηνέας, στην Ιταλική γλώσσα. Αυτήν μόνο επέλεξα, δεν ήθελα σε κάποια άλλη γλώσσα και δεν είναι κάτι που γίνεται συχνά. Η Ιταλική γλώσσα, τουλάχιστον εδώ στην Εισαγγελία της Δράμας δεν έχει μεγάλη ζήτηση.

ΟΛΓΑ: (2:10-2:13) Εσείς επιλέξατε τα Ιταλικά καθώς σπουδάσατε Νομική στην Ιταλία.

ΕΦΗ: (2:14-2:50) Ναι τελείωσα εκεί Νομική και αυτομάτως δίνεται από το κράτος πιστοποιητικό γλωσσομάθειας Γ2 επιπέδου, δηλαδή, άριστης γνώσης και είχα το

δικαίωμα να εγγραφώ στον κατάλογο διερμηνέων και το δήλωσα χωρίς να έχω κάποιες προσδοκίες, γιατί η Δράμα σαν επαρχιακή πόλη, δεν περίμενα να έχει και πολλούς Ιταλούς ή Ιταλόφωνους που να έχουν ανάγκη διερμηνείας. Παρόλα αυτά, διαψεύστηκα και η αλήθεια είναι ότι έχω κάνει διερμηνεία.

ΟΛΓΑ: (2:51-2:55) Οπότε καταλάβατε ότι έχει ζήτηση αυτή η γλώσσα.

ΕΦΗ: (2:56-3:16) Δεν έχει ζήτηση όπως άλλες γλώσσες, δηλαδή, έχουν πολύ μεγάλη ζήτηση ειδικά από το 2019, ίσως και λίγο πριν από τον Covid, με τον πόλεμο στη Συρία επειδή έχουμε πολλούς πρόσφυγες, μετανάστες κ.τ.λ. υπάρχει μεγάλη ζήτηση για την αντίστοιχη γλώσσα. (3:20-3:50) Σε κάθε περίπτωση όμως τα Αγγλικά είναι η βασική διεθνής γλώσσα και πολλές φορές όταν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ομιλεί μια γλώσσα που δεν υπάρχει στον κατάλογο των διερμηνέων η μητρική του γλώσσα, πλην όμως είναι γνώστης της Αγγλικής, τότε καταφεύγουμε να γίνει η διερμηνεία στην Αγγλική γλώσσα. Δηλαδή, τα Αγγλικά έχουν περισσότερη ζήτηση από ότι τα Ιταλικά.

ΟΛΓΑ: (3:52-4:03) Ναι, φυσικά. Θα ήθελα να σας ρωτήσω σε αυτό το σημείο: τι ήταν αυτό που σας παρακίνησε να εγγραφείτε στον Κατάλογο των Διερμηνέων και να εργαστείτε ως δικαστηριακός διερμηνέας;

ΕΦΗ: (4:04-4:46) Για εμένα είναι μια επικουρική απασχόληση γιατί έχω τις άλλες δύο. Δημιουργήθηκε η ανάγκη από τον Δικηγορικό Σύλλογο να συντάξει τον Κατάλογο αυτόν, προσπαθώντας να συμπεριλάβει όσες περισσότερες γλώσσες γινόταν, κυρίως από δικηγόρους που γνώριζαν κάποια γλώσσα, γιατί η διερμηνεία στο συγκεκριμένο κομμάτι απαιτεί νομικές γνώσεις που δεν έχουν οι διερμηνείς, εάν δεν έχουν τελειώσει Νομική ή εάν δεν έχουν πραγματικά άριστη γνώση της γλώσσας που καλούνται να κάνουν διερμηνεία. (4:47-5:17) Επίσης, επειδή πέρα από το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας που μου δόθηκε χρόνια πριν, εξακολουθώ να διατηρώ επαφές με την Ιταλία και εξασκώ την γλώσσα γιατί επιμορφώνομαι στα άλλα επαγγελματικά μου αντικείμενα που έχω και μου αρέσει αυτή η γλώσσα. Έτσι όταν ρωτήθηκα αν θέλω να συμπεριληφθώ στον Κατάλογο, απάντησα καταφατικά.

ΟΛΓΑ: (5:18-5:20) Και πόσα χρόνια εργάζεστε ως δικαστηριακός διερμηνέας;

ΕΦΗ: (5:21-5:52) Δεν μπορώ να προσδιορίσω, αρκετά. Μόνο φέτος όμως κλήθηκα να εκτελέσω χρέη διερμηνείας. Ναι μεν εγγράφομαι κάθε χρόνο εδώ και πάνω από 15

χρόνια, αλλά δεν υπήρχε η ανάγκη μέχρι τώρα. Υπήρξε μόνο η ανάγκη δυο φορές, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Δεν ξέρω πότε θα με ξανακαλέσουν.

ΟΛΓΑ: (5:53-6:16) Σας ευχαριστώ πολύ για την απάντησή σας. Μιλήσατε για τον επίσημο Κατάλογο των Διερμηνέων και εξηγήσατε πως μέσω αυτού καλείται ένας διερμηνέας στο δικαστήριο. Θα θέλατε να μας πείτε δύο λόγια παραπάνω, να μας εξηγήσετε τι είναι ο κατάλογος αυτός;

ΕΦΗ: (6:17-7:56) Ναι φυσικά. Όλη η διαδικασία του Καταλόγου προβλέπεται στο άρθρο 232 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Ουσιαστικά, σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής διαδικασίας σε Ποινικό Δικαστήριο, όχι Αστικό, ο διάδικος θα πρέπει από μόνος του να μεριμνήσει να έχει διερμηνέα. Στα πλαίσια, λοιπόν, της ποινικής διαδικασίας, σε όποια φάση κι αν είναι αυτή, εάν κάποιος δεν ομιλεί την Ελληνική γλώσσα ή ακόμη και αν είναι κωφός, έχει δικαίωμα διερμηνείας, είτε από την νοηματική είτε από την αντίστοιχη μητρική του γλώσσα. Κάθε Εισαγγελία κάθε χρόνο έχει έναν Κατάλογο που διαρκεί ένα χρόνο και ανανεώνεται. Ο εισαγγελέας παίρνει τις διάφορες αιτήσεις, προτείνει στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών τον κατάλογο αυτόν, χωρισμένο ανά γλώσσα και το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών επικυρώνει τον κατάλογο. Μετά στέλνεται στο Συμβούλιο Εφετών, που οριστικοποιεί την αρχική πρόταση του εισαγγελέα. Διαρκεί για ένα χρόνο αυτή η διαδικασία και για οποιαδήποτε φάση της ποινικής διαδικασίας χρειαστεί, καλείται κάποιος μέσα από αυτόν τον Κατάλογο. Ο Κατάλογος δεν εξαντλεί όλες τις γλώσσες που ομιλούνται παγκοσμίως. Σε μια μικρή Εισαγγελία, όπως είναι της Δράμας, οι γλώσσες είναι ακόμα πιο περιορισμένες ή γιατί δεν υπάρχουν γνώστες ή γιατί δεν υπάρχει ζήτηση. (7:57-8:40) Όσο αναφορά στα κριτήρια του να συμπεριληφθείς στον Κατάλογο Πραγματογνομόνων, αυτό καθορίζεται από υπουργική απόφαση και νομίζω ότι είναι η 672299 του 2014 του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που καθορίζει τα γενικά προσόντα. Ο εισαγγελέας διερευνά αν βάση αυτής της Υπουργικής Απόφασης πληρούνται οι προϋποθέσεις και καταχωρεί και αποδέχεται την αίτηση ή όχι.

ΟΛΓΑ: (8:41-9:00) Ωραία. Σας ευχαριστώ πολύ. Υπήρξε κάποια φορά που ένας διερμηνέας κλήθηκε να ασκήσει τα καθήκοντα του αλλά να μην είχε προηγουμένως συμπεριληφθεί στον Κατάλογο;

ΕΦΗ: (9:01-9:29) Αυτό δεν το ξέρω αν έγινε στην Εισαγγελία της Δράμας, αλλά είναι μια διαδικασία που προβλέπεται και από τον ίδιο τον Κώδικα της Ποινικής Δικονομίας γιατί μπορεί σε μια γλώσσα η Εισαγγελία της Δράμας να μην έχει έναν διερμηνέα, αλλά να υπάρχει στον Κατάλογο μιας άλλης Εισαγγελίας, κυρίως των Αθηνών που είναι πιο ενημερωμένη και υπάρχει πληθώρα διερμηνέων, μπορεί φυσικά να ζητήσει την συνδρομή και εκτός καταλόγου.

ΟΛΓΑ: (9:30-10:00) Ωραία. Πάμε τώρα στην τρίτη ερώτηση που έχω καταγεγραμμένη: Γνωρίζεται κάποιο περιστατικό;

ΕΦΗ: (10:01-12:05) Όχι στην Εισαγγελία της Δράμας αλλά σε άλλες Εισαγγελίες έτυχε να γίνει. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με 2 τρόπους: Αναλόγως και της δυνατότητας που υπήρχε από την πλευρά του υπόπτου ή κατηγορούμενου. Εάν δεν υπάρχει στη μητρική γλώσσα αλλά είναι γνώστης της Αγγλικής και συναινεί να γίνει διερμηνεία από την Αγγλική γλώσσα, κατέφυγαν στη λύση να καλέσουν έναν διερμηνέα Αγγλικής γλώσσας κι έτσι λύθηκε το θέμα. Υπήρξε όμως και η αδυναμία, στην περίπτωση που ήμουν εγώ διερμηνέας στην Ιταλική γλώσσα και οι υπόλοιποι ύποπτοι ήταν γλωσσών Σουαχίλι ή κάτι άλλο κι εν πάση περιπτώσει δεν υπήρχε στον Κατάλογο Διερμηνέων και απλώς κρατήθηκαν μέχρι ένα σημείο. Δεν μπόρεσε να γίνει η διερμηνεία, δεν μπόρεσε να προχωρήσει η διαδικασία από ότι εγώ ξέρω. Εάν εντέλει προχώρησε η Ποινική Διαδικασία γενικότερα, καλώντας κάποιον μέσω της Εισαγγελίας Αθηνών, αυτό δεν το γνωρίζω. Όσο εγώ ήμουν παρούσα η διαδικασία με τα Ιταλικά προχώρησε, οι υπόλοιποι ύποπτοι απλά κρατούνταν μέχρι να βρεθεί ένας διερμηνέας. Τι έγινε μετά δεν ξέρω. Σε άλλες περιπτώσεις όμως που δεν έτυχε να είμαι παρούσα ξέρω ότι καταφεύγουν στην χρήση της Αγγλικής γλώσσας, όπως ανέφερα ή εάν δεν είναι και τόσο σπάνια γλώσσα ή είναι κάποια που ομιλείται από διερμηνέα σε κατάλογο εγγεγραμμένο σε άλλη Εισαγγελία όπως π.χ. των Αθηνών, πιθανολογώ ότι καλύπτει αυτός, δεν είμαι σίγουρη. Προβλέπεται από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και φαντάζομαι ότι σε αυτή τη λύση είχαν καταφύγει.

ΟΛΓΑ: (12:06-12:12) Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες μας μεταδίδετε. (12:13-12:41) Πάμε στην επόμενη ερώτηση: Κατά τη γνώμη σας ποιές ικανότητες πρέπει να έχει ένας δικαστηριακός διερμηνέας; Είπατε ότι σίγουρα πρέπει να κατέχει την γλώσσα σε άριστο επίπεδο, όμως θα ήθελα να ρωτήσω, είναι

από μόνη της αρκετή η άριστη γνώση της γλώσσας ή χρειάζονται κι άλλες δεξιότητες για να φέρει εις πέρας ο διερμηνέας τα καθήκοντά του; Τι πιστεύετε;

ΕΦΗ: (12:42-14:52) Λοιπόν, από την προσωπική μου εμπειρία θα σου πω ότι η άριστη γνώση, σαφώς και είναι προαπαιτούμενη, αλλά παράλληλα απαιτούνται και κοινωνικές γνώσεις, γιατί όπως προανέφερα όλα διεξάγονται στα πλαίσια μιας ποινικής διαδικασίας και όσο και άριστη γνώση να έχεις, άριστη γνώση εννοείται η καθομιλουμένη, όχι η νομική ορολογία που απαιτείται σε κάθε περίπτωση. Άρα ένας διερμηνέας πρέπει να γνωρίζει και την νομική ορολογία στη γλώσσα που καλείται να κάνει τη διερμηνεία . Από εκεί και πέρα από άποψη συμπεριφοράς, για μένα είναι βασικό το να μην χρωματίζει την διερμηνεία που κάνει επηρεαζόμενος από το συναίσθημα. Δηλαδή, επειδή η Ποινική Διαδικασία έχει συναισθηματικές φορτίσεις, δεν πρέπει ο διερμηνέας να επηρεάζεται από αυτό. Δηλαδή, στα πλαίσια της διερμηνείας, ο ύποπτος ή κατηγορούμενος θα κλάψει, θα φωνάξει, θα τσιρίξει, μπορεί να γίνει επιθετικός, μπορεί το οτιδήποτε. Υπάρχει ένας συναισθηματισμός που κλιμακώνεται πολλές φορές, θα πρέπει να παραμείνει ατάραχος και να μη χρωματίζει αυτό που καλείται να μεταφράσει, δηλαδή, να κάνει διερμηνεία στην γλώσσα που γνωρίζει να ήταν ένας υπολογιστής. Σε αυτό συμβάλει όχι μόνο η χροιά της φωνής αλλά και η στάση του σώματος. Θα πρέπει να κάθεται κοντά στον ύποπτο ή κατηγορούμενο, αλλά όχι τόσο ώστε να δηλώνει ότι είμαστε «φιλαράκια». Ο ρόλος είναι καθαρά τυπικός, δεν είναι όπως ο ρόλος του δικηγόρου ή του συνηγόρου που είναι εκεί για να τον βοηθήσει. Ο διερμηνέας έρχεται εκεί απλά για να του εξηγήσει, να του καταστήσει σαφές τα δικαιώματά του, την κατηγορία, αντίστοιχα να τον βοηθήσει να απολογηθεί κ.τ.λ. (14:53-15:04) Τελευταίο και σημαντικό επίσης είναι με οποιονδήποτε τρόπο, γιατί γίνονται πολλές προσπάθειες από τους υπόπτους ή κατηγορούμενους, να πιαστούν από τον οποιοδήποτε και το οτιδήποτε. Ο διερμηνέας δεν πρέπει να διατηρήσει επαφή.

ΟΛΓΑ: (15:05-15:07) Ναι, πολύ σημαντικό.

ΕΦΗ: (15:08-16:45) Καμία επαφή, φεύγουμε ξεχνάμε τα πάντα, ξεχνάμε ονοματεπώνυμα, γιατί καλείσαι στα πλαίσια της Ποινικής Διαδικασίας, σου δίνονται κάποια έγγραφα για να μπορέσεις να πληρωθείς. Εκεί υπάρχουν στοιχεία της υπόθεσης, αυτά πρέπει να τα ξεχάσεις, είναι ένα χαρτί και τίποτα άλλο. Καμία απολύτως επαφή με τους εμπλεκόμενους. Υπάρχει η περίπτωση να προσπαθήσει να

σε προσεγγίσει, ακόμα και να σε χρηματοδοτήσει για να τον βοηθήσεις. Δεν διατηρείς καμία επαφή για κανέναν λόγο. Εγώ κλήθηκα από τον ίδιο τον δικηγόρο, επειδή κι εκείνος δε γνώριζε την γλώσσα να κάνω την διερμηνεία. Αρνήθηκα. Υπάρχει η τυπική διαδικασία, όταν καλείσαι σαν διερμηνέας για το κράτος, δεν μπορείς να πας και να κάνεις την διερμηνεία για τον δικηγόρο στην ίδια υπόθεση. Για κάποια άλλη υπόθεση, εφόσον δεν έχεις κληθεί από την Εισαγγελία, είναι εντελώς διαφορετικό θέμα. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση όχι, γιατί μπορεί να σου εκμυστηρευτούν πράγματα τα οποία εσύ ως παράγοντας πλέον αυτής της διαδικασίας δεν μπορείς να γνωρίζεις εν απουσία των υπολοίπων, είτε είναι αστυνομικών, είτε του Εισαγγελέα, του Ανακριτή, αναλόγως σε τι φάση βρίσκεται. Σε κάθε περίπτωση η εμπλοκή σου είναι σαν αρωγός της Εισαγγελίας, όχι του ιδιώτη.

ΟΛΓΑ: (16:46-16:47) Ναι, ναι.

ΕΦΗ: (16:47-17:31) Αυτά είναι τα πιο βασικά που πρέπει να έχει, πέρα από την άριστη γνώση, ένας διερμηνέας και θα πρέπει να μην τα ξεχνάει. Για μένα το πιο δύσκολο ήταν να μην επηρεάζομαι συναισθηματικά, δηλαδή, βλέπεις κάποιον να κλαίει, επηρεάζεσαι ειδικά αν είναι κάποιο άτομο ευάλωτο ή νεαρό σε ηλικία κ.τ.λ. επηρεάζει. Το πιο δύσκολο για μένα ήταν αυτό. Βέβαια μετά από κάποια χρόνια που ωρίμασα επαγγελματικά γενικότερα, όχι μόνο στο θέμα της διερμηνείας, αυτό είναι πιο βατό πλέον.

ΟΛΓΑ: (17:32-17:34) Με την εμπειρία σας δηλαδή.

ΕΦΗ: (17:35-17:45) Ναι, το δύσκολο για έναν διερμηνέα είναι αυτό, να μην επηρεαστεί συναισθηματικά από την όλη φόρτιση που υπάρχει ούτως ή άλλως.

ΟΛΓΑ: (17:46-18:18) Και στο πανεπιστήμιο αυτό μας το έχουν καταστήσει σαφές, ότι πρέπει είμαστε ουδέτεροι και καλά κάνετε και αναφέρατε το ενδεχόμενο, το ότι μπορεί κάποιος κατηγορούμενος να θέλει να πάρει με το μέρος του τον διερμηνέα και να τον χρησιμοποιήσει προς όφελός του. Θα ήθελα να σας ρωτήσω: υπάρχουν πολλά τέτοια περιστατικά; Σας έχει συμβεί σε σας κάτι τέτοιο προσωπικά;

ΕΦΗ: (18:19-19:01) Σε μένα όχι. Μόλις φέτος με κάλεσαν 2 φορές σαν διερμηνέα. Δεν έχω προσωπική εμπειρία, αλλά επειδή τυχαίνει να συζητάω με άλλους συναδέλφους κ τ. λ. απλά έχω λάβει γνώση κάτι τέτοιου. Προσωπικά εμένα προσπάθησε να με επηρεάσει συναισθηματικά προσπαθώντας να μου πιάσει τα χέρια,

να μου λέει: σε παρακαλώ, σε παρακαλώ βοήθησέ με κ.τ.λ. , με αυτή την έννοια ο ίδιος ο κατηγορούμενος, όχι ο δικηγόρος, δεν είχα κάποια απόπειρα δωροδοκίας, ούτε να κάνω χρήση της διερμηνείας αργότερα. Αλλά είναι σενάρια που έχω ακούσει ότι γίνονται και τα θεωρώ απόλυτα λογικά.

ΟΛΓΑ: (19:02-19:34) Ναι, πολύ ενδιαφέρον, να σας ρωτήσω τώρα κάτι άλλο: Ενημερώνετε τους δικαστές ή τους εισαγγελείς για τυχόν πολιτισμικές διαφορές μεταξύ του κατηγορούμενου και της χώρας μας π.χ. διαφορές όσο αναφορά την θρησκεία, τα ήθη, τα έθιμα που μπορεί να παίζουν κάποιο ρόλο στην έκδοση της απόφασης;

ΕΦΗ: (19:35-20:10) Θεωρητικά θα σου απαντήσω. Ναι. Στην πράξη όμως επειδή η γλώσσα στην οποία είμαι διερμηνέας είναι ευρωπαϊκή και δεν έχουμε επί της ουσίας διαφορετική θρησκεία, είναι κι εκείνοι Χριστιανοί, αν και Καθολικοί, δεν χρειάστηκε. Στην θεωρία, όμως, επειδή περισσότερο ανάγκη διερμηνείας έχουν οι Μουσουλμάνοι θεωρώ ότι πρέπει οι εισαγγελικές αρχές και οι δικαστές, κατ' αρχάς οι ίδιοι τους να τελούν σε γνώση των διαφορών αυτών που υπάρχουν και φυσικά να τις λάβουν υπόψη.

ΟΛΓΑ: (20:11-20:22) Ναι σωστά, γιατί μπορεί να υπάρχει κάτι που δικαιολογεί κάπως την συμπεριφορά τους ή να λειτουργεί ως ελαφρυντικό. (20:23-20:43) Έχετε παραβρεθεί ποτέ σε μια εξ' αποστάσεως διερμηνεία ; Γνωρίζεται εάν έχει κληθεί κάποιος διερμηνέας για να παρέχει τις υπηρεσίες του μέσω βιντεοκλήσης ή τηλεφώνου ειδικά σε περίπτωση που μια γλώσσα είναι σπάνια και δύσκολα βρίσκεις διερμηνέα;

ΕΦΗ: (20:44-21:15) Δε γνωρίζω κάτι τέτοιο, δεν έχει πέσει στην αντίληψή μου αλλά σύμφωνα με το άρθρο που ουσιαστικά είναι η βίβλος, όσο αναφορά την διερμηνεία, το άρθρο 233 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, προβλέπεται κι αυτή η δυνατότητα. Συγκεκριμένα, λοιπόν αναφέρει ότι εφόσον απαιτείται μπορεί να γίνεται χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών, όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο, το διαδίκτυο εκτός αν η προσωπική παρουσία του διερμηνέα κριθεί από τον εξετάζοντα απαραίτητη. Είναι δηλαδή δυνατή και μια τηλεδιάσκεψη και μια εξ' αποστάσεως διερμηνεία .

ΟΛΓΑ: (21:16-21:23) Μάλιστα, πολύ ωραία και πριν πόσες μέρες σας ενημερώνουν από το δικαστήριο; Γελάτε.....

ΕΦΗ: (21:24-21:35) Ποίες μέρες; Παραμονή Δεκαπενταύγουστου με πήραν τηλέφωνο και μου είπαν σε 1 ώρα έλα στο Αστυνομικό Τμήμα. Καμία μέρα, δεν υπάρχει σε αυτό ωράριο.

ΟΛΓΑ: (21:36-21:44) Μάλιστα, οπότε τα είπατε όλα νομίζω.

ΕΦΗ: (21:45-22:33) Μπορεί να σε πάρουν και βράδυ, δηλαδή σκέψου ότι οι συνήθειες περιπτώσεις είναι η διακίνηση λαθρομεταναστών. Τους πιάνουνε μεσάνυχτα, ξημερώματα, οκ περιμένουν λίγο να περάσει η ώρα γιατί πρέπει να τους εμφανίσουν εν όπιο του εισαγγελέα και τα λοιπά. Πρέπει όμως πριν εμφανιστούν στον εισαγγελέα να τους έχουν αναγνωστεί τα δικαιώματά τους κ.τ.λ. Θα σε πάρουν τηλέφωνο από τις 6-6:30 το πρωί. Έλα στο Αστυνομικό Τμήμα να τελειώνουμε την διαδικασία γιατί 9 η ώρα που θα έρθει ο εισαγγελέας πρέπει να τους μεταφέρουμε. Δεν υπάρχει ωράριο. Βέβαια είναι στην δική σου ευχέρεια αν θα δεχτείς. Είναι αμφίδρομη η σχέση. Δεν είναι μονόδρομος αλλά όχι δεν υπάρχει προειδοποίηση καμία.

ΟΛΓΑ: (22:34-23:00) Και εγώ που ήμουν στο δικαστήριο αυτό το καλοκαίρι και έκανα την πρακτική μου άσκηση, μου έτυχε να κάνω κάποιες διερμηνείες. Συγκεκριμένα 4 και μόνο στην 1 περίπτωση είχα υλικό για να διαβάσω, να προετοιμαστώ από πριν, με είχαν πάρει μια μέρα πριν τηλέφωνο για να μου πουν ότι την επομένη θα σε χρειαστούμε, ήταν η μοναδική περίπτωση.

ΕΦΗ: (23:01-23:02) Για τι γλώσσα μιλάμε;

ΟΛΓΑ: (23:03) Αγγλικά.

ΕΦΗ: (23:04- 23:07) Ε ναι, έχει περισσότερη ζήτηση όπως πάντα.

ΟΛΓΑ: (23:08-23:29) Ναι, τις υπόλοιπες φορές ήρθε κάποιος υπεύθυνος και μου είπε: Προετοιμάσου σε 10 λεπτά σε θέλουμε, υπάρχει αυτή κι αυτή η περίπτωση και πολλές φορές δεν με είχαν ενημερώσει καν περί τίνος πρόκειται.

ΕΦΗ: (23:30-24:37) Καταρχάς, ξέρεις κάτι..... Εγώ καταλαβαίνω ότι τηλεφωνικά δεν μπορούν να σε ενημερώσουν γιατί μπορεί και να μην αναλάβεις, γιατί με το που πας, εγώ τουλάχιστον επειδή κλήθηκα στην αστυνομία, υπογράφεις ότι αναλαμβάνεις καθήκοντα, ορκίζεσαι κ.τ.λ. Δεν μπορεί να σου πει τηλεφωνικά. Εγώ το καταλαβαίνω και από νομικής απόψεως ότι ορθώς δεν ενημερώνουν, πλην όμως για μένα θα έπρεπε, εφόσον είναι εφικτό, να υπάρχει ένα διάστημα, να μελετηθεί η δικογραφία

από τη στιγμή που θα αναλάβει καθήκοντα ο διερμηνέας, για να μπορέσει να προσαρμόσει και την αντίστοιχη ορολογία, αν κάτι δεν το γνωρίζει να είναι προετοιμασμένος για να μπορέσει να το μεταφράσει σωστά. Γιατί κάποιοι τεχνικοί όροι δεν μπορούν να αποδοθούν με διαφορετικό τρόπο, δεν μπορούν να αποδοθούν περιφραστικά και αυτό το: «Χάνεσαι στην μετάφραση είναι ένα πολύ πιθανό σενάριο». Για μένα είναι απαραίτητη η προετοιμασία, αλλά δυστυχώς δεν είναι ρεαλιστική. Δε συμβαίνει πάντοτε.

ΟΛΓΑ: (24:38-24:55) Μάλιστα, ε βέβαια άμα δεν έχεις μια ενημέρωση.....

ΕΦΗ: (24:56-25:20) Δεν ξέρεις κιόλας τι θα χρειαστείς σε κάθε περίπτωση, γιατί όπως και να 'ναι δεν είναι η καθομιλουμένη, ένα φρεσκάρισμα, μια επανάληψη για μένα είναι απαραίτητη σε κάθε περίπτωση για να γίνει μια όσο πιο πιστή γίνεται διερμηνεία σε αυτό που λέγεται.

ΟΛΓΑ: (25:21-25:33) Φυσικά, βεβαίως. Γνωρίζετε αν κάποτε έχει γίνει κάποιο ακραίο περιστατικό και με αυτό εννοώ, αν έχετε δει ποτέ ή γνωρίζεται κάποια περίπτωση κατά την οποία ένας διερμηνέας να λέει άλλα από αυτά που εκφράζει ο κατηγορούμενος ή να μη φέρνει εις πέρας τις υποχρεώσεις του και να τι έγινε μετά; Πώς αντέδρασε ο δικαστής, οι αρχές, οι παραβρισκόμενοι;

ΕΦΗ: (25:54-28:22) Ναι, ένα περιστατικό που μου έχουν διηγηθεί, όχι στην Εισαγγελία της Δράμας, σε μια άλλη Εισαγγελία είναι το ότι δεν ήξεραν κατά πόσο γίνεται σωστή διερμηνεία γιατί δεν ήταν ο διερμηνέας γνώστης της γλώσσας, πλην όμως από την πληθώρα των λέξεων που έλεγε καταλάβαιναν ότι κόβει πολλά. Δεν μπορεί ο ανακριτής να διαβάζει μια ολόκληρη σελίδα με τα δικαιώματα και ο διερμηνέας να λέει πέντε λέξεις. Τους έκανε εντύπωση αυτό. Σταμάτησαν την διερμηνεία και τον ρώτησαν: Είσαι γνώστης της γλώσσας; Καταλαβαίνεις κατ' αρχάς εμείς τι σου λέμε; Το πρόβλημα τελικά ήταν επειδή ο συγκεκριμένος δεν ήταν Έλληνας, ήταν της αντίστοιχης γλώσσας που καλούνταν να μεταφράσει, δεν ήξερε καλά Ελληνικά, άρα δεν καταλάβαινε ουσιαστικά τα Ελληνικά και ό,τι καταλάβαινε, αυτό μετέφραζε. Τελικά σε εκείνη την περίπτωση διέκοψαν την διερμηνεία, δεν ξέρω πώς συνεχίστηκε, θεωρώ πιθανά δύο σενάρια: αν ο ύποπτος δέχεται να γίνει μετάφραση στα Αγγλικά, έχει καλώς, αν όμως όχι να προσφύγουν σε κάποιον άλλο κατάλογο, άλλης Εισαγγελίας, αλλά και πάλι η δικονομία προβλέπει ότι είναι δικαίωμα του υπόπτου ή του κατηγορούμενου να προσφύγει κατά της διερμηνείας

που γίνεται και να προβάλλει αντιρρήσεις. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση οι εισαγγελικές αρχές δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν αν γίνεται σωστή διερμηνεία . Γιατί αν γνώριζαν τη γλώσσα, αν και δεν είναι δικό τους χρέος, δε θα καλούσαν διερμηνέα. Δεν είναι στην ελληνική γλώσσα, είναι σε μια γλώσσα που πιθανόν να αγνοούν, το συνηθέστερο είναι αυτό. Οπότε δε μπορούν να γνωρίζουν και οι ίδιοι τους για να παρέμβουν. Στην προκειμένη περίπτωση από το πλήθος των λέξεων κατάλαβαν ότι κάτι δεν πάει καλά, όχι από το περιεχόμενο. Δε μπορούσαν να το ελέγξουν.

ΟΛΓΑ:(28:23-28:57) Ναι, καταλαβαίνω τι εννοείτε. Πάντως μου κάνει εντύπωση, σε αυτό τον κατάλογο των διερμηνέων πρέπει πραγματικά να υπάρχουν άτομα που ξέρουν καλά την γλώσσα, να την γνωρίζουν άριστα. Μου κάνει εντύπωση, που παρόλο που υπάρχει αυτός ο κατάλογος πάλι υπάρχει κάποιο κόλλημα, κάποιο πρόβλημα.

ΕΦΗ: (28:58-30:57) Το πρόβλημα δημιουργείτε όχι για τις ευρωπαϊκές γλώσσες, γιατί στην Ελλάδα γενικότερα μαθαίνουμε ξένες γλώσσες. Το πρόβλημα δημιουργείτε για τις Αφρικανικές γλώσσες και κυρίως για τις Ασιατικές. Και τα τελευταία χρόνια με το προσφυγικό κ.τ.λ. υπάρχει μεγάλη ζήτηση σε αυτές τις γλώσσες. Άρα δεν υπάρχει επί της ουσίας κάποιος Έλληνας με μητρική γλώσσα την Ελληνική που να έχει άριστη γνώση μιας τέτοιας γλώσσας. Οπότε καταφεύγουν σε κάποιον που να είναι πολίτης εκείνης της χώρας κι ό,τι μπορεί να έχει μάθει στα Ελληνικά αυτά τα χρόνια που διαμένει εδώ στην Ελλάδα. Δηλαδή, θεωρώ ότι τα κριτήρια για να συμπεριληφθεί στον Κατάλογο Διερμηνέων ίσως να είναι πιο ελαστικά παρότι είναι για τις Ευρωπαϊκές γλώσσες. Δεν γνωρίζω ακριβώς, δεν ανέτρεξα σε αυτή την απόφαση, απλά την αναφέρω οπότε άμα θέλεις μπορείς να την αναζητήσεις και να δεις γιατί δε με αφορά ιδιαίτερα κιόλας από την στιγμή που έχω άριστη γνώση, αλλά στην πράξη θεωρώ ότι αυτό γίνεται. Δηλαδή αν πρέπει σε έναν Σύριο ή σε έναν Αφγανό να γνωστοποιήσω τα δικαιώματά του στον ύποπτο και προπαντός την κατηγορία και πρέπει να απολογηθεί, με κάποιον τρόπο πρέπει να το κάνω. Ίσως είναι κάτι που γίνεται ανεπίσημα, ίσως είναι κάτι που δεν είναι σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία αλλά σε κάθε περίπτωση είναι επισφαλές για την ίδια την διαδικασία και δευτερευόντως για τα δικαιώματα του υπόπτου ή κατηγορούμενου.

ΟΛΓΑ: (30:58-31:10) Μάλιστα. Καταλαβαίνω τι εννοείται. Υπάρχει τόση μεγάλη ζήτηση σε αυτές τις γλώσσες, οπότε «βολευόμαστε» με ό,τι υπάρχει και με ό,τι μέσα μπορούμε.

ΕΦΗ: (31:11-31:58) Εγώ αυτό που γνωρίζω είναι ότι γίνεται στην Εισαγγελία της Δράμας και αυτά τα περιστατικά δεν έγιναν στην Εισαγγελία της Δράμας, παρόλα αυτά κι εδώ υπάρχουν γλώσσες που δεν υπάρχουν αντίστοιχοι διερμηνείς και άμα χρειαστεί κάποια ανάγκη δεν ξέρω πώς θα το αντιμετωπίσουν. Εγώ ανέφερα κάποια περιστατικά που τυχαία έχω πληροφορηθεί, στα πλαίσια που συζητάμε με συναδέλφους, χωρίς να μπορούμε σε λεπτομέρειες γιατί θα ήταν παραβίαση απορρήτου. Στην πραγματικότητα ήρθαν σε δύσκολη θέση όλοι οι παράγοντες γιατί έβλεπαν ότι δε γίνεται πιστή διερμηνεία από το πλήθος των λέξεων.

ΟΛΓΑ: (31:59-32:12) Μια τελευταία ερώτηση. Αν θεωρείται ικανοποιητική την αμοιβή ενός δικαστηριακού διερμηνέα;

ΕΦΗ: (32:13-32:20) Να σου πω την αλήθεια παρόλο που έκανα διερμηνεία τελευταία φορά τον Δεκαπενταύγουστο, δεν έκανα καν τα χαρτιά μου για να πληρωθώ.

ΟΛΓΑ: (32:13-32:24) Φανταστείτε δηλαδή...

ΕΦΗ: (32:25-33:02) Ναι δεν έχω ασχοληθεί. Απλά αν κάνω τον παραλληλισμό με τον αντίστοιχο κατάλογο πραγματογνωμόνων που σαν δικαστική γραφολόγος είμαι γραμμένη εκεί και πληρωνόμαστε μετά από 2 με 2,5 χρόνια πολύ λιγότερα από όσα ζητάμε, πιστεύω ότι η αμοιβή δε θα είναι ικανοποιητική, αλλά αυτή είναι μια εικασία που κάνω, συγκρινόμενη με κάτι άλλο που δεν είναι το ίδιο, δεν έχω ιδία αντίληψη, δεν έχω κάνει τα χαρτιά μου, οπότε θα επανέλθω όταν τα κάνω και πληρωθώ.

ΟΛΓΑ: (33:03-33:14) Το ίδιο είχα αντιληφθεί κι εγώ όταν ήμουν στο δικαστήριο της Κέρκυρας, η αμοιβή ήταν 11 ευρώ.

ΕΦΗ: (33:15) Για μια ώρα;

ΟΛΓΑ: (33:16-33:52) Όχι για όλη την ημέρα, ούτε καν ανά ώρα. Είτε καθόσουν 5 λεπτά είτε 5 ώρες ήταν 11 ευρώ. Αν ήσουν μπροστά σε έναν εισαγγελέα όχι στο ακροατήριο σε δικαστήριο. Αν ήσουν σε ακροατήριο ήταν 18 ευρώ. Αλλά κι εγώ έκανα τα χαρτιά μου, τα χρήματα δεν έχουν μπει ακόμα στον λογαριασμό μου και δεν ξέρω πότε θα μπουνε, αλλά ήταν μια εμπειρία και αυτή.

ΕΦΗ: (33:53-34:19) Ήταν μια εμπειρία, γι αυτό σου λέω και εγώ το κάνω επικουρικά, δεν είναι η βασική μου δραστηριότητα γι αυτό και δεν έχω μεριμνήσει να καταθέσω τα χαρτιά γιατί ξέρω ότι είναι μικρό το ποσό και όλη αυτή η χαρτούρα είναι κάτι δευτερεύον αυτή τη στιγμή δεν είναι στις προτεραιότητες μου, οπότε το έχω αμελήσει.

ΟΛΓΑ: (34:20-34:47) Κυρία Έφη σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τις πληροφορίες που μοιραστήκατε μαζί μας σήμερα. Ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και πολύτιμες. Σε αυτό το σημείο φτάσαμε στο τέλος της συνέντευξής μας. Σίγουρα θα αποδειχθούν πολύτιμες οι πληροφορίες μέσα στο μάθημά μας. Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας, να σας ευχηθώ καλές γιορτές.

ΕΦΗ: (34:48-35:02) Επίσης. Να είστε καλά, εύχομαι όλα να πάνε καλά με την εργασία σου και να είναι επιβοηθητική η συνέντευξή μου.

ΟΛΓΑ: (35:03-35:05) Ήταν πράγματι πολύ βοηθητική! Σας ευχαριστώ πολύ! Καλά Χριστούγεννα!

ΕΦΗ: (35:07-35:12) Εύχομαι να είναι επιβοηθητική. Καλές γιορτές! Καλή συνέχεια!